

Åtalsanmälan enligt etikprövningslagen

Överklagandenämndens beslut

Överklagandenämnden för etikprövning anmäler med stöd av 35 § tredje stycket lagen (2003:460) om etikprövning av forskning som avser människor (etikprövningslagen) ärendet till Åklagarmyndigheten.

Bakgrund

Överklagandenämnden för etikprövning har mottagit en anmälan om tillsyn av projektet *Mellan bögskämt och prideparader – Exkludering och inkludering av homosexualitet i svensk polis*. Ansvarig forskare är [REDACTED] Företagsekonomiska institutionen, Lunds universitet. I anmälningen görs gällande att forskningen hanterar känsliga personuppgifter och att erforderligt etikprövningstillstånd för detta saknas.

Överklagandenämnden har berett [REDACTED] tillfälle att inkomma med yttrande avseende anmälningen. I svar från [REDACTED] anfördes bl.a. att etikprövning av studien inte har gjorts och att skälet är att han inte uppfattat att studien "går ut på att samla in personuppgifter utan muntliga redogörelser, iakttagelser och berättelser". Han har inte heller haft för avsikt att upprätta register eller listor med personuppgifter. Vidare har [REDACTED] bedömt att "studien inte avser människor utan sociala processer som inkludering och exkludering, nedtystning och röst. Det är organisationen polisen och organiseringen inom polisen som är mitt studieobjekt, inte människorna". Därtill uppger [REDACTED] att det inte går att identifiera människorna bakom berättelserna då alla individer är pseudonymiserade.

Gällande rätt

Syftet med etikprövningslagen är bl.a. att skydda den enskilda människan och respekten för människovärdet vid forskning. Forskning som omfattas av lagen får bara utföras om den har godkänts vid en etikprövning. Forskning definieras i etikprövningslagen som vetenskapligt experimentellt eller teoretiskt arbete eller vetenskapliga studier genom observation, om arbetet eller studierna görs för att hämta in ny kunskap, och utvecklingsarbete på vetenskaplig grund.

Enligt 3 § 1 ska lagen tillämpas på forskning som innefattar behandling av känsliga personuppgifter enligt artikel 9.1 i EU:s dataskyddsförordning, dvs. alla former av åtgärder med personuppgifter såsom insamling, läsning, utlämning, spridning eller tillhandahållande på annat sätt, justering eller sammanförande, begränsning, radering eller förstöring.

Nämnden är skyldig att göra en åtalsanmälan om det finns skäligen misstanke om straffbelagd överträdelse av etikprövningslagen (35 § tredje stycket).



Skäl för beslutet

Forskningsprojektet *Mellan bögskämt och prideparader – Exkludering och inkludering av homosexualitet i svensk polis* omfattar bl.a. intervjuer med poliser och anställda inom polisen i Malmö vilka identifierar sig som homo- eller bisexuella. [REDACTED] har genomfört 23 intervjuer med dessa forskningspersoner och frågorna har bl.a. inkluderat sexuell läggning. ~~Forskningsperioderna~~ är enligt Överklagandenämndens mening möjliga att identifiera då kretsen av poliser och anställda inom polisen är begränsad i Malmö. Det torde inte vara särskilt svårt att räkna ut vem som döljer sig bakom intervjuerna i studien.

Rättelse!
forsknings-
personerna

Forskningen har således omfattat känsliga personuppgifter enligt 3 § etikprövningslagen och då forskningspersonerna är möjliga att identifiera omfattas forskningen av krav på etikprövningstillstånd. Forskning har således utförts i strid med etikprövningslagen varför nämnden är skyldig att göra en åtalsanmälan.

Överklagandenämndens beslut får enligt 37 § etikprövningslagen inte överklagas.

Detta beslut har fattats av Eva Lindeblad, Yvonne Lundberg Giwerzman, Kjell Asplund, Anna Sarkadi, Sten-Åke Stenberg, Ulf Ekberg och Camilla Lif. Vid den slutliga handläggningen har dessutom ersättarna Lars Dahlstedt, Gert Helgesson, Christina Eintrei, Ingemar Engström, ~~Johan Fritzell~~, Johan Norell Bergendahl och Stina Holmlund Kelly samt kanslichefen Jörgen Svidén (föredragande), juristen Ulrika Holfelt och administrativa sekreteraren Katarina Gate Lundgren deltagit.

Rättelse!
deltog
ej i beslutet.

På Överklagandenämndens vägnar

Eva Lindeblad
Ordförande